

Zaragoza će 2016. godine biti europski grad kulture

*Karakteristika najnovijeg dijela grada izgrađenog za veliku Expo izložbu 2008. g. su pretjerano široki bulevari, futurističke zgrade i mostovi *U malom selu 50 km od grada rođen je poznati slikar Francisco Goya

Zaragoza se nalazi u sjeverozapadnom dijelu Španjolske u pokrajinama Aragon u plodnoj dolini rijeke Ebro. Danas ima preko 700.000 stanovnika i peti je grad po veličini. Nekada je poljoprivreda imala glavnu ulogu. I danas je veoma jaka, ali izgradnja Opelove tvornice i održavanje velike EXPO 2008. izložbe te stvaranje tehnološkog parka guraju grad u jak istraživački i sajamski centar. Zaragoza je i jak prometni čvor. Cargo aerodrom je treći po veličini u zemlji, a tu je i vojna avio baza. Bila je predviđena za sletanje Space Shuttla s druge strane Atlantika u slučaju potrebe. Zaragoza će 2016. godine biti europski grad kulture. Nažalost turistički bus vozi samo od proljeća do jeseni. Obavezno treba uzeti jeftinu Zaragoza card, koja nudi besplatan ulaz u sve glavne atrakcije i muzeje grada, nekoliko besplatnih vožnji javnim prijevozom i neke popuste. Zaragoza ima jednu modernu tramvajsку liniju, a javni prijevoz je sveden uglavnom na autobuse. Imali smo prekrasno sunčano vrijeme s dosta jakim vjetrom, koji je čest slučaj.

Renfe

Zaragoza je na pola puta između Barcelone i Madrija, koje povezuje superbrzi AVE vlak. I mi smo došli nji-

EXPO - Aragon pavilion izgrađen od staklenih iskrivljenih ploča

me iz Barcelone. Polaze obično svakih pola sata ili sat. Put traje oko 90-100 minuta ovisno da li staje još na dva mjeseta ili vozi direktno. Karta košta 21-50€ u jednom smjeru ovisno o vrsti vlaka, vremenu polaska, sezoni, broju putnika u grupi. Na ekranu u vlaku pratite kolikom brzinom se vozí. Najveća koju smo vidjeli je bila 301 km/h. Nemate osjećaj uopće da ide-te toliko brzo osim u usjecima. Nešto sporiji vlakovi imaju još niže cijene karata. Prednost ovoga načina putovanja u odnosu na avion je što u končnici stignete brže i jeftinije, nema aerodromskih transfera i troškova. Trebate doći 20 minuta ranije i proći istu kontrolu kao i na aerodromu. Dok smo prolazili kroz taj uglavnom nizinski kraj s pješačnim dinama i pjeskovitom zemljom, njivama otetim od prirode, obrađenim svakim pedljom zemlje, nismo se mogli ne upitati kako se u Slavoniji ništa ne isplati uzgajati, a tamo u takvoj pustoši sve uspijejava unatoč hladnim zimama, vjetru i lošoj zemlji. Došli smo u posjetu sajmu posvećenom proizvodnji i pakiranju vina, ulja, voća i povrća, koji se održava na modernom sajamskom dijelu van grada.

Plaza Nuestra Senora del Pilar

Centralno mjesto grada je svakako monumentalni 500 metara dugi trg Plaza Nuestra Senora del Pilar. To je najljepši trg koji sam do sada vidio. Na njemu je dominantna Basilika Nuestra Senora del Pilar. Vjernici vjeruju da se ovdje 2. siječnja 40. godine ukazala Djevica Marija na vrhu mramornog stupu (Pilar). Prvo je sagrađena mala kapela, nakon čega slijedi niz sve većih crkvi, što je kulminiralo u ogromnoj baroknoj bazilici koja se vidi danas. Basilica de Nuestra Senora del Pilar je izvorno napravljena 1681. g., a potom uvelike izmijenjena u 18. stoljeću. Veliku glavnu kupolu nosi deset manjih, svaka sa crijevovima pla-

KONTAKT: PLETIKOSA

Bože Starca Jurićeva 19
HR-51000 Rijeka
tel: 051/639-513
mob: 091/566-6650
mail:pletikosa@inet.hr
www.pakiranje.net

ve, zelene, žute i bijele boje u duhu ornamenta bizanta. Ima četiri prekrasna zvonika na sve četiri strane. U jednom je ugrađen lift i može se popeti i pogledati grad s visine od 80 m. Legendarni Pilar je skriven u kapeli Capilla Santa, u istočnom dijelu bazilike i pred njim je uvijek red, gdje ga vjernici dolaze poljubiti. U kapeli su i dvije neeksplodirane bombe bačene u građanskom ratu. Vjernici to smatraju čudom, a cinici lošom izradom u češkoj tvornici. Najveće umjetničko dje-

Natrag je dominantna Basilička Nuestra Senora del Pilar

oski grad kulture

Trg Plaza Espana,
spoj novoga i
staroga dijela
grada

den je poznati slikar Francisco Goya, čije se spomenik nalazi u okviru jedne fontane na kraju trga. Njegova rodna kuća je mala kamena seoska kućica, koja je također muzej.

La Seo

Na istočnom dijelu trga Pilar nastavlja se trg i Katedrala La Seo. Građena je između 12-17. stoljeća. Tu je nekada bila glavna džamija za vrijeme Maura i glavni rimski trg Forum za vrijeme Rimljana. Sjeverozapadna fasada

lo je oltar iz 16. stoljeća od alabastera i slike na kupoli od Goye. Unutar crkve je mali muzej zavjetnih darova, uglavnom skupocjeni nakit, prekrasni zlatni i srebrni predmeti. Kako se crkva nalazi na samoj rijeci treba je pogledati sa starog kamenog mosta Puente de Piedra, čiji ulaz čuvaju po dva lava sa svake strane ili prijeći i na suprotnu obalu i pogledati je iz parka. Tek tada shvatite monumentalnost ovoga zdanja. Poseban je doživljaj vidjeti je noću osvjetljenu stotinama reflektora. Do nje je velika palača u kojoj je gradska vijećnica, a do nje je renesansna palača La Lonja iz 16. stoljeća, koja je nekada bila središte trgovaca, a danas prostor za izložbe. Tu je i Museo Diocesano s bogatom zbirkom crkvenih zlatnih predmeta, relikvija i slika. U malom selu 50 km od grada ro-

da je u Mudejar stilu od tamne opeke sa šarenim keramičkim ukrasima islama. Ako ste ostali oduševljeni bazilikom Pilara onda ćete biti još više oduševljeni unutrašnjosti Katedrale, s renesansnim pročeljem, mnogo-brojnim pozlaćenim oltarima i kapelama poput Capilla de San Marcos iz 15. stoljeća. Ulaznica uključuje ulazak i u Museo de Tapices, s impresivnom zbirkom francuskih i flamanskih tapi-serija iz 14.-17. stoljeća. Pored, u staklenoj zgradbi romboidnog oblika je Museo del Foro de Caesaraugusta, s rekonstrukcijom dijela rimskog foruma. Malo dalje je Museo del Puerto Romano, gdje je sačuvan izgled riječne luke starih Rimljana.

Rimske zidine

Na zapadnom dijelu trga Pilar iza čud-

EXPO

Karakteristika najnovijeg dijela grada izgrađenog za veliku Expo izložbu 2008. g. su pretjerano široki bulevari, futurističke zgrade i mostovi. Do tamo se može doći iz dva pravca. Tramvajem L1 iz centra ili kružnim autobusom Ci1 s ogromne nove autobusne i željezničke stanice Delicias, na koju smo i mi stigli AVE vlakom. Njen krov praktično visi na dugačkim lukovima. Može se i brodićem niz rijeku Ebro, koja je tih dana dostigla najveći povijesni nivo, ali nije zaprijetila gradu, osim što je poplavila neke šetnice uz rijeku. Moguće je do tamo i pješice preko jednog od tri spektakularna mosta. Prvi je Puente del Tercer Milenio, s najdužim lukom na svijetu dugim 270 m, koji vodi od stanice Delicias. Iznad njega je išla i žičara sve do centralnog paviljona, ali je 2011. prestala voziti radi gubitaka koje je pravila zbog malog broja putnika. Do glavnog ulaza vodi Pabellón Puente, novi simbol grada, pokriveni most koji se na jednoj obali dijeli na tri grane. I on je bio zatvoren. Konačno pješački most Pasarela Manterola, koji pomoću 46 čelična kabala visi s kosog 75 metarskog dugog stupa. Izdaleka se vidi 73 m visoka stakleno-metalna zgrada Vodenih toranj. Velika zgrada kongresnog centra Aragon zauzima 17.000 m². Većinom zjape prazne. Kažu radi krize. U dio je useljeno kompletno sudstvo. Ne zna se koje su čudnije zgrade i paviljoni, raznih drečavih boja. CREA zgrada, Aragon paviljon izgrađen od staklenih iskrivljenih ploča, koja podsjeća na sepet u kojem seljaci nose voće i povrće na pijacu. Paviljon Španjolske izgrađen od metalnih stubova, koji podsjećaju na nadrešnicu od bambusa i trske, česte uz obale Ebra. Auditorium se pored fantastičnog izgleda, posebno iznutra, može pohvaliti najboljom akustikom, po mišljenju stručnjaka. Kažu da su tamo koncerti pravi doživljaj. Najneobičnija je zgrada najvećeg europskog riječnog akvarijuma, sa čijih se krovova slijevaju pravi vodopadi, ali ne i u veljači. U 60 tankova predstavljeni su ekosustavi pet velikih svjetskih rijeka, sa svakog kontinenta po jedna. Nil, Mekong, Amazon, Murray-Darling i Ebro. Tu je preko 120 vrsta i 1200 životinja. Vodenih park Parque del Agua na 120 hektara nudi ljeti niz aktivnosti za sve ukuse. Plaže, multi-Adventure Park, jahanje, razne aktivnosti na vodi, vožnja čamaca i pedalina, kajaka na divljoj rijeci, rafting na umjetnoj stazi, najam bicikla, vožnju turističkim vlakom.

ne modernističke fontane koja simbolizira južnu Ameriku je trg Cesaraugusta i crkva od cigle San Juan. Trg se zove po osnivaču grada rimske karu Augustu. Zidine je dao sagraditi Tiberius u 1. stoljeću. Bile su duge 3 km i imale su 120 tornjeva. Na antičkim zidinama Mauri su 714. g. podigli svoju utvrdu i palaču, koja će pasti 1118. g. Toranj Torreon de la Zuda u kome je sada ured turističke zajednice i mini muzej na katu, bili su rezidencija kralja od Aragona sve do 13. stoljeća. Na trgu je i jedan od ulaza glavne tržnice Mercado Central u zgradi iz 1903. g. Ostali smo zapanjeni niskim cijenama, koje su niže nekoliko puta od onih na tržnici u Barceloni. Kila jagoda 1,2€ ili 1,5€ artičoka. U veljači. Savršeno narezan pršut već od 8-12€/kg. Nismo mogli odoliti, pa smo ne-

planirano i doručkovali. Ulicom prolazi jedina tramvajska linija. Odlazimo i na obližnji trg San Pablo, da pogledamo zanimljiv šestokutni zvonik istoimene crkve s kraja 13. stoljeća, koja je izrađena u mudejar stilu, dok su kasnije preinake bile u gotičkom.

Trgovi i parkovi novoga dijela

Odlazimo na veliki Trg Plaza Espana, jedan od glavnih prometnih čvora, spoj novoga i staroga dijela grada. Na njemu su zgrade Uprave Provincije u palači Sástago i Banke Španjolske. Tu je i mnoštvo restorana i trgovina. Može se reći da je uvečer posebno živo. U Calle Coso koja prolazi trgom je gradsko kazalište Teatro Principal. S trga kreće široki bulevar Paseo Independencia. Skrećemo i idemo niz Calle Joaquín Costa. Odmah na po-

IRD 91,5

RADIO DARUVAR - Uvijek zajedno!

Katedrala La Seo, građena je između 12-17.stoljeća

Korida i La Aljafería

U istočnom dijelu je korida La Misericordia sa crveno-žutim lukovima na tri kata, izgrađena 1917. g. Može primiti preko 10.000 gledatelja, a prva je u Španjolskoj pokrivena posebnim teflonskim krovom, koji nose razapete čelične sajle. Unutra se sada održavaju i druge kulturne i sportsko-zabavne manifestacije. Par koraka dalje je utvrda La Aljafería, koja je najbolja maurska ostavština van Andaluzije. U njoj zasjeda Parlament Aragona. Sagrađena je kao palača islamskih vladara, uglavnom u 11. stoljeću. Nakon nekih preinaka napuštena je 1490. g. Tek 1987. g. završene je potpuna rekonstrukcija. Glavni ulaz, unutrašnja dvorišta, savršeni stupovi s lukovima, fino isklesani cvjetni motivi, arapski natpisi iz Kurana prikazuju veliko majstorstvo islamske arhitekture. Na katu su sobe koje su dodali ili preuredili kršćanski vladari, a posebno su impresivne kupole.

četku jedna zanimljiva zgrada i Bazilika de Santa Engracia s ranokršćanskim sarkofazima i ostacima prve kršćanske umjetnosti u gradu. Sama fasada je dragulj aragonske renesansne skulpture. Dolazimo na trg Plaza de los Sitios, na kome je mali park, fontana i nekoliko zanimljivih palača. U jednoj je Zaragoza muzej, gdje se mo-

že pogledati arheološka zbirka od prapovijesti do islamskih vremena, s iznimnim mozaicima iz rimskog doba, kao i 15 slika i 25 grafika Francisca de Goye. Vraćamo se na Paseo Independencia, koji završava na ovalnom trgu Plaza Aragon. Par koraka dalje na Plaza Paraíso svakako treba pogledati monumentalnu zgradu Univerziteta.

Utvrda La Aljafería, najbolja maurska ostavština van Andaluzije

Pješačka shoping ulica

Calle de Alfonso je pješačka glavna ulica grada. Počinje točno sa sredine trga Pilar. Duga je 450 m i prepuna raznih trgovina, što poznatih brandova, što lokalnih. Odsjeli smo u izvrsnom i jeftinom hotelu Inca u jednoj bočnoj uličici kraj samoga trga. U njoj je i novi muzej posvećen Goyi u okviru fondacije jedne banke. Zvao se nekada Museo Camón Aznar, pored Goye ima i slike Ribere i Zurbarana. Djela Goye se još nalaze u nekoliko muzeja u gradu, kao i u bazilici Pilar. Šetajući dalje niz ulicu Calle de Alfonso skrećemo na mali trg Plaza de San Felipe gdje se u Palacio Argillo, zgradi iz 17. stoljeća smjestio Museo de Pablo Gargallo. To je poznati skulptor i svakako najpoznatiji umjetnik Aragona poslije Goye.

Ljubitelji parkova tu mogu isprobati vožnju tramvajem i otici do velikoga parka Parque Grande Jose Antonio Labordeta i izaći na stanici Emperador Carlos V. Park je zaista ogroman i izuzetno lijepo uređen, s mnogobrojnim fontanama i nasadima palmi, raznog drveća i grmlja s mnogo cvijeća. Poseban je pogled s vidikovca. Za brzinski obilazak treba makar sat vremena. Koga zanima može ući u etnološki muzej, malu kamenu kuću s par narodnih nošnji i predmeta iz života nekada.

Trgovi i muzeji staroga grada

Vraćamo se tramvajem na trg España. Na početku Calle Don Jaime I, na malom trgu je crkva Iglesia de San Gil prekrasnim zvonikom u Mudejar stilu. Obilazak nastavljamo na trgu Plaza de San Pedro Nolasco, gdje je Museo del Teatro de Caesaraugusta ili bolje reći moderna zgrada u kojoj je natkriveno staro rimsко kazalište, otkriveno tek 1972. g. Moglo je primiti 6000 gledatelja, a predstave se održavaju i danas. Bilo je jedno od najvećih na iberijskom poluotoku. Pored je crkva

poznata pod imenom Crystal Rosary u kojoj su izloženi predmeti od stakla i lampioni koji se koriste u procesijama od 1890. g. svakog 13. listopada. Inače tradicija seže još od početka kršćanstva i javnih procesija, kada su kršćani mogli slobodno izaći iz katakombi. Dok prolazite oni se pale i ide priča kada su napravljeni i što predstavljaju. Nešto što se mora vidjeti. Par uličica dalje je Museo De Las Termas Públicas De Caesaraugusta i stara rimska kupatila. Idemo do trga i crkve Santa María Magdalena. Izrađena je od cigle u mudejar stilu, a poseban je zvonik. Odlazimo do starog samostana i trga San Agustín u kome je muzej Centro de Historia de Zaragoza. Prikazani su ključni trenuci u razvoju grada, izložba posvećena stripu i izvrsna postavka Muzeja origami, koji je najstariji takav u Europi. Ne samo da se možete diviti raznim predmetima, osobama i životinjama, možete i naučiti tu tehniku.

Tekst i slike:

Boris Pletikosa, dipl.ing.
www.pletikosa.com
www.pakiranje.net
www.pletikosa.hr